

צלבית רעופה *Crucianella imbricata* Boiss - צמח חדש לחרמון ולישראל

עוז גולן golanoz.me@gmail.com

תאריך המציאה: 17.5.2018

הביא לדפוס: **אבי שמידע**

פרסום: 21.5.2018

צלבית רעופה *Crucianella imbricata* Boiss. (פואתיים) היא צמח בעל תפוצה מזרח ים-תיכוני הנתון מלבנון-סוריה, טורקיה, קפריסין וכתרים. הצמח שכיח בעיקר בהרים גבוהים, אולם פה ושם דווח גם מהרים נמוכים הקרובים לים (קפריסין, כתרים). מסתבר שצלבית זו שכיחה למדי בחרמון ומשום מה לא שמנו לכך לב.

היא שייכת לקבוצה של שלושה מיני צלבית חד-שנתיים ים-תיכוניים: **צלבית רעופה** *Crucianella imbricata*, **צלבית רחבת-עלים** *Crucianella latifolia* ו**צלבית ארוכת-שיבולת** *Crucianella macrostachya*. מינים אלה מתאפיינים בשיבולת מוארכת וזקופה הנושאת פרחים וחפיות מהודקים לגבעול הפריחה. בסוג צלבית כל פרח מלווה בחפה גדול חיצוני ובשתי חפיות פנימיות העוטפות את הגביע הזעיר. ההבדלים הסיסטמטיים בין המינים טמונים בחפיות הצמודות לפרחים, ביחס האורך בין החפה לחפיות, באורך הפרחים ובצורת הכותרת וכן בעלים, במיוחד בעלי הבסיס על הגבעול הראשי.

צלבית רעופה *Crucianella imbricata* חרמון 1650 מ', רכס יפעת, 17.5.2018.

צילם: עוז גולן ©

צלבית ארוכת-שיבולת וצלבית רחבת-עלים שכיחות למדי באזורים הים-תיכוניים בישראל כאשר **צ.ארוכת-שיבולת** היא המין השכיח מאוד בכל החבל הים-תיכוני ואילו **צ.רחבת-עלים** מוגבלת בתפוצתה לחורש לח של אלון מצוי בהרים. בהרי יהודה, בשומרון, בכרמל ובגליל מופיעים שני המינים הללו יחדיו אפילו באותו השטח. **צלבית רחבת-עלים** מתאפיינת בחפים חיצוניים של פרחים נגדיים המאוחים זה לזה ובפרחים הבולטים במקצת מהחפיות. **צלבית ארוכת-שיבולת** מתאפיינת בחפים כמעט בלתי מאוחים אך בפרחים ארוכים מאוד הבולטים באופן ניכר מהכותרת, לרבות זיף ארוך המתמשך מאונות הכותרת.

צלבית רעופה מתאפיינת בחפים שכמעט בלתי מאוחים ובפרחים שבדרך-כלל חבויים מתחת לחפים/חפיות הנלווים לפרח. העלים העליונים צרים מאוד, ארוכים ומחודדים. מספרם של העלים בכל דור – לרוב 6. בבסיס הגבעול העלים קטנים יותר אולם אחרי דור-שניים הם כבר הופכים לארוכים.

הפריחה בחודשים מאי-יוני כאשר הפרחים נפתחים בשעות אחה"צ המאוחרות ונותרים פתוחים כל הלילה.

צלבית רעופה היא מין תקף על פי אתר TPL – <http://www.theplantlist.org/tpl1.1/record/kew-51663> ומצטרף עתה גם לרשימת

צמחי ישראל.

מפת התפוצה של צלבית רעופה (לפי אתר GBIF). סוריה ולבנון אינן מסומנות, אך מין זה כלול בספר של Thome & Thome 2014 וכן בפלורה של לבנון. כמו כן המין תואר על ידי בואסייה במאה ה-19 מסוריה, אך מקום המציאה על פי גליון העשבייה לא היה ברור. לכן הפלורות של בולומא (Bouloumoy, 1930), טיבו (Thiebaut, 1953) ומטרד (Mouterde, 1978) נמנעו מלציין את המין מסוריה ולבנון.

ספרות:

Bouloumoy L 1930 Flore du Liban et de la Syrie, CNRS, Paris.

Flora of Cyprus — a dynamic checklist,

http://www.flora-of-cyprus.eu/cdm_dataportal/taxon/76f85d07-5388-4398-9ad3-ff13c08a94f6

GBIF site, *Crucianella imbricata* Boiss, Collection from the

<https://www.gbif.org/species/5336656>

The Euro+Med PlantBase, [Crucianella imbricata](#)

Mouterde P 1966-1970 1984 Nouvelle Flore du Liban et de la Syrie. Vol.1, 2, 3 text and Atlas. Dar el-Machreq. Beyrouth.

Lebanon Flora <http://www.lebanon-flora.org/>

Post GE 1932-1933 Flora of Syria, Palestine and Sinai, 1883-1896; 2nd ed. By J.R. Dinsmore, 2 Vols. American Uni. Press, Bierut.

Thiebaut J 1953 Flore Libano-Syrienne. CNRS, Paris.

Thomé G and Thomé H 2014 (2 ed.) Illustrated Flora of Lebanon. 610 pages, colour photos. P108. [Conseil National de la Recherche Scientifique, Beirut, Lebanon.](#)

=====

כל הזכויות שמורות ל"כלנית" ©

ציטוט: גולן ע 2018 צלבית רעופה *Crucianella imbricata* Boiss - צמח חדש לחרמון
ולשראל, חדשות בוטניות, כתב-עת "כלנית" מספר 5.

<https://www.kalanit.org.il/crucianella-imbricata-news>